

הרב אליעזר שפירא זצ"ל

קטע מנאום שנשא הנפטר ז"ל באסיפת כבוד של חבר
ראשי הישיבה ונשיאה שליט"א שערכו לכבודו.

נכתב ונרשם ע"י אריה הירט

כבודה של תורה

א.

בוודאי כשבא אדם מן החוץ דבר ראשון הוא ידבר בכבודה של אכסניא.
מצאנו בכבודה של אכסניא בגמרא בברכות דף סג:

"תנו רבנן: כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היו שם רבי יהודה, ורבי יוסי,
ור' נחמיה, ור' אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי. פתחו כולם בכבוד אכסניא
ודרשו. פתח רבי יהודה, ראש המדברים בכל מקום בכבוד תורה ודרש". אחר
כך מוזכר שרבי יהודה דרש שוב בשל תורה. זה היה רבי יהודה. אבל, רבי
יוסי, ורבי נחמיה, ורבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי דברו בכבודה של
אכסניא. מה הכוונה כאן בגמרא זו? למעשה הגמ' מגלם את שני הדברים,
בקשר ליבנה וחכמיה.

"יבנה", אחרי תורבן הבית היה המרכז המדיני והמרכז הכלכלי של
האומה הישראלית מצד אחד. מאידך גיסא זה היה מרכז התורה. "יבנה" מצד
אחד זה מרכז מדיני, ו"חכמיה" זה מרכז התורתי.

למעשה, היו שני מרכזים ביבנה. גם מרכז של כל הציבוריות הישראלית
שאנחנו קוראים היום לכל הנהגה הגשמי, הכלכלית. מצד שני גם כן היה
מרכז התורה ביבנה.

כשדרשו גדולי התורה מדור ההוא הם בטאו את שתי הבחינות האלו.
בתחלה הם בטאו את ההוייה של תורה. וכשפתחו בשבח אז פתחו בשבחה
של תורה ולא בשבחה של ההתקוממיות המדינית, הכלכלית. דבר ראשון דברו
בשבח התורה. לא הסתפק רבי יהודה בדרש אחד בשבח התורה אלא דרש
עוד דרשה. מצד השני אחרי שרבי יהודה דרש בשבח התורה, כמו שאומרת
הגמרא, קמו שאר גדולי הדור ודרשו בשבחה של אכסניא. זה כבר הסתפק

כל אחד בדרשה אחת. בשבח של אכסניא לא צריכים הרבה דרשות.

מעניין, שהגמרא אומרת בעירובין דף י"ג: שרבי מאיר היה נקרא גם רבי נחמיה. לפעמים רבי מאיר מופיע כרבי מאיר. איפה שנאמר בענין התורה רבי מאיר, מפני ש"מאיר עיני חכמים בהלכה נקרא רבי מאיר". כל פעם שהוא נזכר לפני שדרש בשבחה של אכסניא, אז היה רבי נחמיה. הוא היה נחמה של ישראל. המנהיג הזה, חוץ ממה שהיה גדול הדור, והיה מאיר עיני ישראל בחכמתו ובתורתו היה גם מנהיג מצד שני, שהיה נקרא רבי נחמיה.

מה שדרש רבי "מאיר" זה, הכל בענין התורה. מה שדרשו שאר החכמים ביבנה, שדרשו בשבחה של אכסניא — הם דברו על צדקה, ועל גמילות חסד, ועל כבוד תלמיד חכם. לא דברו בלשונה של תורה שהיו שני דברים נפרדים. אבל רבי יהודה דבר בכבודה של תורה ודבר עניני התורה. הם דברו בשבח של אכסניא על דברים שבין אדם לחבירו. לכן מופיע שם הרבי נחמיה בתואר "רבי נחמיה".

למעשה, אפשר להעמיד שהשיבה הזאת מגלה קצת את יבנה וחכמיה. מצד אחד השיבה כאן מעלה דרך חדשה, שאפשר לגלם בין מוסד אחד שתי בחינות. מצד אחד תורה, ומצד השני גם ענינים מדיניים, אבל לא לעצמיותו אלא, בכך שמאשירים תלמידים למנהיגים בישראל בין מבחינה מדינית או כלכלית, לצורכיה של היהדות וכללה. זה מצד אחד. ומצד שני דואגת להפצת תורה ולהעמיד גדולי ישראל שימשיכו את שלשלת הדורות כמו שנהוג בישיבות עד היום. אלא, מה מודגש בגמרא בברכות? דבר ראשון מודגש בכבודה של תורה. רבי יהודה, שהיה ראש המדברים בכל מקום בכבודה של תורה, כשדרש בעניני תורה דרש כמה דרשות.

זאת אומרת שהשיבה למעשה צריכה לגלם דבר ראשון כבודה של תורה ואחר כך כבודה של אכסניא. ובזה אני מברך את השיבה, את ראשי השיבה, את הרמ"ם, ואת התלמידים שאנחנו נזכה לראות בהמשך העבודה האדירה שהשיבה כבר מפיצה למעלה משתי יובלות שנים ונראה כולנו יחד בהרמת קרן התורה.